

Pécsi Ítéltábla

Pf.III.20.098/2021/4. szám

A felperes:

felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

ügyvéd1 cím2

Az alperes:

alperes1 (cím3)

Az alperes képviselője:

ügyvéd2 (cím4)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperes 20. sorszám alatt

A per tárgya:

személyhez fűződő jog védelme iránti igény

Az elsőfokú bíróság:

Kaposvári Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

13.P.21.118/2020/19/II. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 114.300 (egyszáztizennégyezer-háromszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes közbeszerzési eljárást követően 2017. évben az érdekelt1-vel árkok és parkolók javítási, karbantartási, korszerűsítési munkáira, 2018. évben a érdekelt2-vel szilárd burkolatú út és járda helyreállítási munkák elvégzésére kötött vállalkozási keretszerződést.
- [2] A szerződések szerint a felperes a feladatokat eseti megrendelések formájában határozza meg, megrendelés esetén a megrendelő képviselője és a vállalkozó a javítandó hibákról közösen előzetes értékű felmérést végeznek, amelyet felmérési naplóban rögzítenek. Az elvégzett munkák elszámolása az eseti megrendelőben meghatározott munkanemekre, munkarészekre és a műszaki leírásban meghatározottakra figyelemmel tételesen történik a közbeszerzési eljárásban elfogadott egységárak alapján. A számla benyújtásának feltétele a felmérési jegyzőkönyv átadása, a megrendelő felperes megbízottja által aláírt teljesítést igazoló jegyzőkönyv és az átadás-átvételi jegyzőkönyv kiállítása.
- [3] Az alperes országgyűlési képviselő, az európai uniós támogatások felhasználásával kapcsolatos visszaéléseket, a magyar közélet korrupciógyanus eseményeit kísérli meg kivizsgálni és a közvélemény elé tárni. E tevékenysége keretében 2019. november 7. napján közérdekű adatigényléssel fordult a felpereshez, a perbeli vállalkozási keretszerződések alapján a érdekelt2 és az érdekelt1 részére kifizetett vállalkozói díjak összegéről történő tájékoztatás, a vonatkozó teljes dokumentáció megküldése érdekében.
- [4] A felperes megküldte az alperes részére az egyes munkamegrendeléseket, teljesítési igazolásokat és műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyveket, valamint a vállalkozó által kibocsátott számlákat és azok mellékleteit (utóbbiak a kiszámlázott munkák tételes felsorolását tartalmazták mennyiség és egységár kimutatásával). A teljesítésigazolások szövegezése szerint a felek azt állapították meg, hogy a tárgyi munka elkészült, a vállalkozó a keretszerződés szerint teljesített. A műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvek szerint a hivatkozott munkák a megrendelés és a keretszerződés szerint el lettek végezve, átadásra kerültek, a vállalkozó a számlát benyújthatja.
- [5] Ezt követően az alperes az általa üzemeltetett ... weboldalon „cím5” címmel jelentetett meg közleményt, melyben kifejtette, hogy az úgynevezettügy miatt (a nevezett helyiség képviselő szerint a kerületi politikában egyesek hülyének tartják azt, aki nem keres meg évente százmillió forintot) különösen fontos utánajárnia az ott elhangzott visszaélésekre, lopásokra vonatkozó kijelentéseknek, ezért fordult a perbeli közbeszerzés kapcsán a felperesi önkormányzathoz. Beszámolt az alperes arról, hogy a kapott dokumentumok (szerződések, megbízások, teljesítésigazolások és számlák), illetve az általa esetileg végzett mérőszalagos helyszíni ellenőrzés adatai alátámasztják a hivatkozott állítás megalapozottságát; ezzel az egyik módszert sikerült felderíteni és amennyire lehetséges, bizonyítani is. „A lényeg: bizonyos vállalkozások alaposan túlszámláznak. Jóval több munkáról állítanak ki számlát, mint amit megrendeltek tőlük, és amit elvégeztek, az önkormányzat pedig ezt hagyja nekik, gond nélkül leigazolja a munkát és kifizeti.” [1.közlés] „...a legtöbb esetben jóval több munkát számoltak el, illetve jóval nagyobb összeget számláztak ki, mint amiről a megrendelés szólt.” [2. közlés] „Szinte mindig jóval több szerepel a végszámlán, mint a megrendelésben” [3. közlés], amire az átvételi dokumentumban magyarázat nincs, mert ott az szerepel, hogy a munka a megrendeltek szerint lett elvégezve.
- [6] Ezt követően a közlemény a megrendelési és a számlaadatok összehasonlításával konkrét példát tartalmaz a érdekelt2 által végzett aszfaltozásokra vonatkozóan, azzal, hogy a teljesítési igazolásban, illetve a műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvben meg kellene jelölni az eltérés okát, amire azonban az átvett dokumentumok nem adnak magyarázatot. A közlemény szerint hasonlókra bukkant az alperes az érdekelt1 kapcsán is. „A fentiek után talán nem meglepő, hogy alig volt olyan megrendelés, ami hozzávetőleg pontosan belőtte

volna a munkák ellenértékét, vagyis a becsült értékek több alkalommal jelentős mértékben eltértek a leszámlázott összegektől” [4. közlés]. A cikkbe szerkesztett linkről a tartalomhoz kapcsolódó dokumentumok (köztük az adatigényléssel átvett iratok) elérhetőek voltak.

- [7] A fenti közleményt az alperes 2019. december 16. napján a magas látogatottságú Facebook oldalán (www.facebook.com/cim6) is megjelentette.
- [8] A felperes a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42.§ (1) és (2) bekezdésére, a 2:43.§ d) pontjára, 2:51.§ (1) bekezdés a) és c) pontjaira, a 2:52.§ (1) bekezdésére, a 3:1.§ (3) bekezdésére, a 6:2.§ (1) bekezdésére, valamint a 6:48.§ (1) bekezdésére alapítottnan kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, az alperes az 1., 2. és 3. közlésben foglalt valótlan állításaival megsértette a jóhírnévhez fűződő jogát, a 4. közléssel pedig azt a valós tény, hogy a leszámlázott, forintban és négyzetméterben kifejezett mennyiségek eltértek a megrendelőlapon előzetes becslésen alapuló eredeti mennyiségektől, abban a hamis színben tüntette fel, hogy az eltérés oka a túlszámlázás, a ténylegesen el nem végzett tevékenységek után is kifizetést teljesített az önkormányzat. A valós tény ezzel szemben az, hogy további munkákat is teljesített a vállalkozó, a felmérési naplóban rögzítettek szerint.
- [9] Jogkövetkezményként kérte kötelezni az alperest a jogsértés kifogásolt közlések eltávolításával történő abbahagyására; további jogsértéstől eltiltásként kérte annak megtiltását, hogy az alperes a kifogásolt tényállításokat a weboldalon és a Facebook oldalán a jövőben bármilyen formában közölje. Elégtételadásként a weboldalon és a Facebook oldalon legalább 30 napig a jogsértő közlésektől megfosztott „cim5” bejegyzés címe és törzsszövege közötti részben a törzsszöveg betűméretével, félkövér formátumban, keretbe foglalt közleményben az ítélet rendelkező részének közzétételét kérte, a perköltségről rendelkező rész nélkül, a jogsértés miatti sajnálkozás kifejezésével. 500.000 forint sérelemdíjra és annak 2019. december 16. napjától számított törvényes mértékű késedelmi kamatára tartott igényt, perköltségét 2.230.800 forint + ÁFA összegben számította fel.
- [10] Arra hivatkozott, hogy az eseti megrendelések nem az eredeti megrendelőlapokon feltüntetett, általa becsült mennyiségekre korlátozódtak, hanem – a keretszerződéseknek megfelelően – a felmérési naplókban foglalt, felmért mennyiségekre terjedtek ki, az elvégzett munka elszámolásának szabályait a keretszerződések részletesen tartalmazzák. Az eredeti megrendeléseket követően további munkákat igénylő egyedi műszaki tényezők, valamint lakossági és képviselői kérések merültek fel, melyeknek igyekezett eleget tenni, az eltéréseket a felmérési naplók tartalmazzák. Minden esetben csak a ténylegesen elvégzett munkát számlázták ki, túlszámlázás nem történt. A törvényes működésébe vetett bizalom megrendülése, jóhírnevének megsértése valósult meg azáltal, hogy az alperes róla azt állította, a rendelkezésére álló közpénzekkel nem a törvényes keretek között gazdálkodik, valótlan tartalmú teljesítésigazolásokat ad ki, az elvégzett munka keretszerződés szerinti ellenértékénél több közpénzt használ fel.
- [11] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Hivatkozása szerint kellő gondossággal járt el, a perbeli beruházásokhoz (a közbeszerzés alapján történt kifizetésekhez) kapcsolódó teljes dokumentáció átadását kérte, a felmérési naplókat azonban nem küldte meg részére a felperes, míg a kiadott dokumentumokból okkal következtethetett a túlszámlázásra.
- [12] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, a felperest 152.400 forint perköltség, az alperest 18.000 forint feljegyzett ellentmondási illeték megfizetésére kötelezte.
- [13] Ítéletének indokolásában felhívta az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, IX. cikk (1) és (2) bekezdését, a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42.§ (1) bekezdését, 2:44.§ (1) bekezdését, 2:45.§ (2) bekezdését, 3:1.§ (3) bekezdését.

- [14] Rögzítette, hogy a kifogásolt közlés nem vitatottan közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz, azaz a közügyek szabad vitatásával van összefüggésben, a felek mindegyike közszereplőnek minősül.
- [15] A 7/2014. (III. 7.) AB határozat alapján kifejtette, hogy a közügyekkel összefüggő vélemény nyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbenső védelmi köréhez tartozik. A véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak, egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik. A szólás- és sajtószabadság határait illetően ennek ellenére is különbséget kell tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között; míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt. A valótlán, sértő tények állítása meghaladja (átlépi) a szabad véleménynyilvánítás határát; értékítélet, vélemény esetén pedig akkor lehet szó e határ átlépéséről, ha az az emberi gondolkodás, logika alapvető szabályainak nem felel meg, önkényes. Az olyan értékelés, kritika, amely – közvetetten – valótlán tényállítást tartalmaz, vagy nem valós tényeken, adatokon alapul, megvalósíthatja a jóhírnév sérelmét.
- [16] A Kúria PK 12. számú – a sajtóhelyreigazítási perek szempontjait rögzítő, de a személyhez fűződő jogi perekben is alkalmazandó – állásfoglalása alapján a sérelmezett közleményt az elsőfokú bíróság teljes egészében, az egyes közléseket szöveggörnyezetükbe beágyazottan, összefüggésükben is vizsgálta. A fentiek alapján az 1. közléssel összefüggésben azt állapította meg, hogy csak a mondat második fele vonatkozik a felperesre, az első fele nem, mert a túlszámlázást a vállalkozások részéről állítja, a felperes jóhírnévhez fűződő jogainak sérelme így ezzel az állítással nem valósulhat meg.
- [17] Az egyes munkamegrendelések dokumentumainak vizsgálata alapján, példákkal alátámasztva megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a megrendelésekben foglalt, becsült megrendelési összeget a vonatkozó számlában foglalt vállalkozói díj sok esetben lényegesen meghaladta. A számlák egy részének mellékletein ugyan a vállalkozó feltüntette a kivitelezés/javítás megrendelést meghaladó mértékét m²-ben, de az eltérés oka, alapja, a megrendelést követő felmérés ténye, a megrendelés módosítása, azaz az eredeti megrendeléstől eltérő teljesítés indoka nem állapítható meg az iratokból. A túlszámlázásra és ennek felperes általi elfogadására levont alperesi következtetésnek ezért van alapja, figyelemmel arra is, hogy a teljesítésigazolásokban és a műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvekben egyértelműen a vállalkozási keretszerződésben és a megrendelésekben foglalt munkák elvégzésére hivatkoznak, így ezek a dokumentumok a megrendelés és számla közötti eltéréseket nem támasztják alá.
- [18] Az 1. közlés második fele így az elsőfokú bíróság megítélése szerint tényekből levont okszerű következtetésnek minősül, az alperes a közérdekű adatigényléssel átvett dokumentumok elemzése alapján jutott arra a megállapításra, hogy az érintett vállalkozások nem az egyes megrendelőlapokon szereplő munkamennyiségről állították ki a számlát, az önkormányzat pedig ezt ellenőrzés nélkül leigazolta és kifizette. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint e következtetés nem tekinthető önkényesnek, megfelel az emberi gondolkodás, ítéletalkotás elemi követelményeinek, ezért az abban megnyilvánuló éles, negatív kritikát a közpénzekkel gazdálkodó, közszereplő felperesnek túrnie kell, akkor is, ha az számára kedvezőtlen.

- [19] A 2. és a 3. közlést illetően arra mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a kijelentés egyrészt a vállalkozókra vonatkozik, másrészt a megrendeltnél több munka elszámolására és kiszámlázására vonatkozóan valós tényállítást tartalmaz.
- [20] Nem találta megalapozottnak az elsőfokú bíróság a 4. közléssel kapcsolatban a valós tény hamis színben feltüntetésére való hivatkozást sem. Kifejtette, hogy a hírnévrontás e módja valós tények meghamisításával, téves következtetésre vezető csoportosításával, egyes elemek elhallgatásával, mások túlhangsúlyozásával valósítható meg. A kifogásolt közlés, de a cikk egésze sem tartalmaz ilyet, alperes a közérdekű adatigénylése alapján átvett teljes dokumentáció elemzésével okszerűen jutott a kifogásolt megállapításra.
- [21] Az elsőfokú bíróság szerint arra helytállóan hivatkozott a felperes, hogy a közszereplő alperes fokozott felelősséggel tartozik közlései helytállóságáért, az alperes azonban nem járt el gondatlanul közleménye megjelentetése előtt: közérdekű adatigényléssel fordult a felpereshez a vállalkozási szerződések alapján teljesített kifizetések jogszerűségét alátámasztó nyilvántartások (elszámolások) megküldése iránt, és a felperesi válaszevel (7. sorszám alatt csatolva) alapján joggal gondolhatta, hogy a teljes dokumentációt átadta részére a felperes.
- [22] Az elsőfokú bíróság végkövetkeztetése szerint a választópolgárok közösségét szolgáló közszereplő felperesnek a közpénzek felhasználásával kapcsolatos, jelentős közügyben megfogalmazott nyilvános kritikát is fokozottan tűrnie kell, a közéleti visszasságokat, a korrupció esetleges jelenségét feltárni kívánó alperes szabad (politikai) véleménynyilvánításhoz való joga jelen esetben megelőzi a felperes, mint közjogi jogi személy jóhírnévhez való jogának védelmét. Mindezekre tekintettel az alperes a kifogásolt közleményben személyiségi jogsértést nem követett el, jogsértés hiányában a jogkövetkezmények alkalmazása iránti kereseti kérelem is alaptalan volt, a keresetet el kellett utasítani.
- [23] Mivel a személyiségi jogsértés kérdését az alaptörvény és a vonatkozó polgári jogszabályok alapján bírálta el, az elsőfokú bíróság szükségtelennek tartotta az alperesi feljelentés alapján a büntető ügyben eljáró hatóság megkeresését, a felperes erre vonatkozó bizonyítási indítványát nem teljesítette, relevancia hiányában ugyancsak mellőzte a felperest ért nem vagyoni hátrányra vonatkozó bizonyítási indítványokat is.
- [24] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és keresetének teljesítését, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [25] Fellebbezésének indokolása szerint az elsőfokú ítélet sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, a Ptk. 2:42.§ (1) és (2) bekezdését, 2:43.§ d) pontját, 2:45.§ (2) bekezdését, 2:51.§ (1) bekezdését, 2:52.§ (1) bekezdését, 3:1.§ (3) bekezdését, 6:2.§ (1) bekezdését, 6:48.§ (1) bekezdését, a Pp. 279.§ (1) bekezdésében és 276.§-ában – különösen annak (5) bekezdésében – foglaltakat, az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből jogszabálysértő módon téves jogi következtetést vont le.
- [26] Sérelmezte az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy ő a perbeli közlések kapcsán a túlzott kritikát valótlan tényállítás esetén is tűrni köteles. Támadta az elsőfokú bíróság perbeli legitimáció hiányával kapcsolatos álláspontját. Kérte annak felülbírálatát, hogy az alperes tényekből vont le okszerű következtetést, illetőleg olyan véleményt fogalmazott meg, amellyel a véleménynyilvánítási szabadság határát nem lépte túl. Fenntartotta azt az álláspontját, miszerint az alperes kifejezetten önkényesen, a rendelkezésére álló adatok félreértelmezésével tette meg a túlszámlázásra vonatkozó kijelentéseit, amelyek nem csak valótlanok, de rá nézve súlyosan sértők is. A bűncselekménnyel való vádolás anélkül, hogy a bűncselekmény elkövetését jogerős bírói ítélet megállapítaná, egyértelműen sérti a

személyiségi jogot (BDT2020.4250.), a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása sem járhat a közéleti szereplő személyiségi jogainak szükségtelen és aránytalan mértékű korlátozásával (Ptk. 2:44.§ (1) bekezdés).

- [27] Kereshetőségi jogával összefüggésben előadta, az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a vele szerződő vállalkozók túlszámlázására utaló kijelentések nem rá, felperesre vonatkoznak. Személye a cikk egésze alapján felismerhető: egyrészt a bevezető alapján egyértelmű, hogy a közlés a helység önkormányzat működésével kapcsolatos; másrészt a túlszámlázás a vállalkozói jogviszonyra utal, melynek szükségképpen két alanya van, a számla kiállításának előfeltétele a teljesítésigazolás, így jóváhagyása nélkül a számlázásra nem kerülhetett volna sor. A kijelentéseket nem lehet a szöveggörnyezetükből kiragadva értelmezni, a PK. 12. számú állásfoglalásra is figyelemmel a közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni.
- [28] Megítélése szerint az elsőfokú bíróság megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy a teljesítési igazolások és a műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvek csak a keretszerződésben és megrendelésben foglalt munkák elvégzésére hivatkoznak, és a megrendeléshez képest nagyobb összegű számlákban foglaltakat önmagukat nem támasztják alá; valamint, hogy az alperes rendelkezésére bocsátott dokumentációban a megrendelésekben és a számlákban szereplő összeg közötti eltérés oka nem található. Figyelman kívül hagyta az elsőfokú bíróság, hogy a felmérési naplók adatai a számlák mellékleteit képező tételes elszámolások adataival voltak azonosak, így az alperes utóbbiakból megállapíthatta volna az eltérés valós okát. A rendelkezésre bocsátott dokumentációból egyértelműen megállapítható, hogy nem a megrendelő lapon feltüntetett mennyiséget kell összehasonlítani a számlákon szereplő összeggel, hanem a vállalkozó által elvégzett tényleges munka mennyiségét kell a számlában szereplő tételekkel összevetni.
- [29] Ha az alperes kellő gondossággal jár el, nem juthatott volna arra a következtetésre, hogy túlszámlázás történt. Az alperes ezzel szemben a rendelkezésére bocsátott dokumentációt felületesen vizsgálta meg, nem vette figyelembe, hogy az út vagy járda karbantartási munkák jellegüknél fogva technológiailag nehezen tervezhetők, a megrendelőlapokon feltüntetett mennyiségek előzetes becslésen alapultak, a tényleges munkaigényt ezt követően mérték fel és rögzítették a felmérési naplóban, további igények a kivitelezés helyszínén is felmerülhettek. Figyelman kívül hagyta az alperes azt is, hogy a parkoló építésének költsége nem arányos a parkolók számával, a megvalósított műszaki tartalom a műszaki és gazdasági racionalitásra figyelemmel térhetett el a hozzávetőleges költségbecsléstől.
- [30] Arra is utalt fellebbezésében a felperes, hogy az elsőfokú bíróság az alperesi kijelentéseket megalapozatlanul minősítette véleménynek. Miután pedig az alperesi állítások nem minősíthetők okszerű következtetésnek, hanem azok valótlan tényállítások, azokat neki mint érintett személynek nem kell túrnie.
- [31] A felperes fellebbezésben kifejtett álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékok kirívóan okszerűtlenül mérlegelésével a Pp. 279.§ (1) bekezdését sértette meg. Figyelman kívül hagyta, hogy a számla a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 165.§ (1)-(2) bekezdése alapján bizonyítja a gazdasági esemény számlában foglaltak szerinti megtörténtét, ennek ellenkezőjét az alperes a perben nem bizonyította. Az elsőfokú bíróság az állított tények valóságát nem vizsgálta érdemben, a valóság bizonyítására az alperes bizonyítást sem ajánlott fel. Az alperes nem azt állította, hogy a megrendeléstől eltérő összegben került kiállításra a számla, a túlszámlázással a gazdasági esemény hiányában való számlázást vagy a gazdasági eseménytől eltérő tartalmú számlázást állított.
- [32] Sérelmezte a felperes, hogy az elsőfokú bíróság nem tárgyalta a kijelentések sértő jellegét, az objektív jogkövetkezményre és a sérelemdíjra vonatkozó keresetet; ennél fogva az elsőfokú

ítélet anyagi jogi jogszabályt sért, az elsőfokú bíróság által nem tárgyalta kérdésekben a másodfokú bíróság határozatának van helye.

- [33] Kifogásolta azt is, hogy az elsőfokú bíróság szükségtelennek tartotta annak a bizonyítási indítványának a teljesítését, amely az alperes feljelentésére indult büntető eljárás kapcsán a nyomozó hatóság megkeresésére irányult. A tényállás teljes felderítése érdekében az elsőfokú bíróságnak az eljárás aktuális állásáról tájékozódnia kellett volna. Elképzelhető, hogy időközben az eljárás már befejeződött, amiből pedig az elsőfokú bíróság következtethetett volna arra, hogy az alperes kijelentései nem voltak megalapozottak.
- [34] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.
- [35] A fellebbezés nem alapos.
- [36] A hatályon kívül helyezés iránti fellebbezési kérelemre figyelemmel a másodfokú bíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az elsőfokú eljárásban történt-e olyan súlyos eljárási szabálysértés, mely az ügy érdemi elbírálására kihatott és a másodfokú eljárásban való orvosolhatatlansága a Pp. 381.§-a szerinti hatályon kívül helyezést indokolja. Megállapította a másodfokú bíróság, hogy eljárási szabálysértés hiányában az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének nem volt helye.
- [37] Ugyancsak nem látott indokot a másodfokú bíróság arra, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást módosítsa, a megállapított tényekből az elsőfokú bíróságtól eltérő érdemi jogi következtetést vonjon le, vagy a megállapított tényeket másként minősítse.
- [38] A 36/1994. (VI. 24.), 7/2014. (III. 7.) és 13/2014. (IV. 18.) AB határozatok alapján nem kétséges, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdései a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot a vélemény érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védik. Az olyan értékítéletek pedig, amelyek közügyekre vonatkoznak, fokozott alkotmányos védelmet élveznek még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak. A közügyek vitatása ugyanis a demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények szabad kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát.
- [39] Amennyiben a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés a véleménynyilvánítási szabadság magasabb szintű oltalmát élvezzi, az ilyen közlés ugyanis a közhatalmat gyakorlók ellenőrzésének egyik legfontosabb garanciája {13/2014. (IV. 18.) AB határozat [39]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI. 24.) AB határozatának 2. pontja szerint a véleménynyilvánítási szabadság nem feltétlen a tényállítások tekintetében, nem terjed ki a valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanságának (tudatosan hamis közlés), vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. A véleménynyilvánítás szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem vonatkozhat a tények meghamisítására. Az Alkotmánybíróság a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban a véleménynyilvánítás szabadságának körében kifejtett álláspontját polgári jogi norma felülvizsgálata, illetőleg polgári ügyben hozott egyedi döntés felülvizsgálata során továbbfejlesztette. A nemzetközi joggyakorlat nyomán kidolgozott, ún. bizonyíthatósági teszt körében kifejtette, hogy a tényállítások és véleménynyilvánítások elhatárolása nem merülhet ki a szövegkörnyezetéből kiszakított egyes mondatrészek nyelvtani elemzésében, annak értelmezése során figyelemmel kell lenni a közlés körülményeire, egyéb kontextusaira is. Az értékítélettel terhelt tényállítások is a véleményekkel azonos módon minősülnek, különösen, ha azok közlésére közéleti vita során kerül sor {13/2014. (IV. 18.) AB határozat [31]}.

- [41] A 7/2014. (III. 7.) AB határozat szerint az alkotmányos elvek figyelembevétele mellett a közszereplők is igényelhetnek jogi védelmet a hamis tényállításokkal szemben [62], a bizonyíthatóan hamis tények, nem állnak alkotmányos védelem alatt [49].
- [42] Az elsőfokú bíróság ítélete a fentieknek megfelelően rögzíti a szabad véleménynyilvánítási jog terjedelmét, és nem tartalmazza azt a fellebbezés [29] bekezdésében kifogásolt következtetést, miszerint a valótlan tényállítást tartalmazó túlzott kritikát is köteles tűrni a felperes.
- [43] A megrendelések és a számlák közötti eltérésre vonatkozó 2., 3. és 4. közlések alapvetően ténszerűek, kellően dokumentáltak, a megrendelésekben és a számlákban foglalt mennyiségek, összegek közötti jellemzően számottevő különbséget lényegében a felperes sem vitatta. Értékelést és következtetést az 1., stilisztikailag is központi szerepbe helyezett közlés tartalmaz, a továbbiakban e főtételt bontja ki és támasztja alá az alperes. Az itt megjelenő túlszámlázás kifejezés használata ugyanakkor a másodfokú bíróság megítélése szerint is véleménynyilvánítás, a tények értelmezését, azokkal kapcsolatos vélemény kifejezését tükrözi, tartalmilag pedig azt, hogy a számlák indokolatlan tételeket, mennyiségeket is tartalmaznak.
- [44] A keresetösségi jogot érintően a másodfokú bíróság egyetértett a felperes fellebbezésében foglaltakkal annyiban, hogy a vállalkozási szerződés kétoldalú jellegéből következően a túlszámlázás, annak elfogadása, a kifogásolás elmulasztása folytán nem csak a vállalkozó, hanem a felperes mint megrendelő terhére is értékelendő, így a felperes keresetösségi joga valamennyi, a per tárgyává tett közlésrészlet vonatkozásában megállapítható. Bár az elsőfokú bíróság valóban megkülönböztette, hogy mely cselekvőseget tulajdonított az alperes a felperesnek, és melyet a felperessel szerződéses jogviszonyban álló vállalkozóknak, és a felperes keresetösségi jogát csak az előbbiekre kapcsán állapította meg, ebből nem következik, hogy a keresetösségi jog hiánya befolyásolta volna az elsőfokú bíróság személyhez fűződő jogsértés tárgyában kialakított meggyőződését. Az elsőfokú bíróság ugyanis ezt követően a túlszámlázásról kialakított alperesi álláspont, vélemény valóság alapját vizsgálta, annak ténybeli alapját feltárta, ennek alapján határozott a kereset elutasításáról, így a keresetösségi jog kérdéséről illetően a közlésrészletek elkülönítése az érdemi döntésre nem hatott ki.
- [45] A peres felek közötti lényegi nézeteltérés tulajdonképpen abban állt, hogy az alperes megalapozottan, vagy pedig önkényesen, a rendelkezésére álló adatok félreértelmezésével jutott-e a túlszámlázásra vonatkozó következtetésre. Ebben a körben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság, illetve az alperes álláspontjával értett egyet.
- [46] Az elsőfokú eljárásban tisztázódott, hogy a felmérési naplót a felperes nem bocsátotta az alperes rendelkezésére. A felperestől származó dokumentáció alapján – amelyet az alperes az adatkiadás iránti kérelmére figyelemmel megalapozottan tekinthetett teljes körűnek – nem kifogásolható az alperesnek az az eljárása, hogy a megrendelőlapra feltüntetett munkák mennyiségét, annak tervezett költségét vetette össze a számlán szereplő összegekkel, különösen, hogy a felperestől a felelős gazdálkodás jegyében elvárható a megrendelések valós és reálisan kielégíthető igényekhez való igazítása, a kiadások ilyen módon való tervezése.
- [47] Ahogy arra a másodfokú bíróság fentebb már utalt, ténszerű, hogy nem egy-egy megrendelésnél, hanem számos esetben volt igen jelentős, nagyságrendbeli eltérés a megrendelésen szereplő munkamennyiség, annak ellenértéke, valamint a számlán, illetve a mellékletben feltüntetett értékek között, az eltérés oka azonban nem derült ki a dokumentációból annak ellenére sem, hogy mindkét keretszerződés rögzítette, a megrendeléstől eltérő kivitelezést az átadás-átvételi jegyzőkönyvben is rögzíteni kell. Utóbbival ellentétben kifejezetten azt tüntették fel, hogy a munkák a megrendelés és a keretszerződés szerint kerültek elvégzésre, így nem okszerűtlen, önkényes, az adatoktól elrugaszkodó az alperesnek az a következtetése, hogy a megrendelésekhez képest

túlszámlázás történt. Azt is helyesen vette figyelembe az elsőfokú bíróság, hogy az írás sem pusztán az alperes végkövetkeztetését tartalmazta, hanem a megállapításait megalapozó adatokat is bemutatta.

- [48] A szabad véleménynyilvánítással kapcsolatos alapjog nem vitathatóan csak felelősséggel gyakorolható, a felperes azonban fellebbezésében tévesen hivatkozott arra, hogy az alperes felmérési naplók hiányában, a számla mellékletét képező tételes elszámolás alapján is megállapíthatta volna a megrendelés és a teljesítés közötti eltérés valós okát. A számla melléklete a számlán szereplő tételek részletezése, többletinformációt nem szolgáltatott arról, hogy miért került sor a megrendeléssel érintett munkák alulbecslésére és a megrendelésben foglaltaknál nagyobb összegű teljesítés elfogadására a felperes részéről. Miután pedig az alperes a számára rendelkezésre bocsátott iratanyag, annak elemzése, feldolgozása alapján okszerűen juthatott a perbeli ténybeli következtetésekre és azzal összhangban álló véleményre, a valóság további bizonyítására sem volt szükség.
- [49] A számvitelről szóló 2000. évi C. törvénynek a bizonylati rendről és a bizonylati fegyelemről, a számviteli bizonylatokról szóló rendelkezései a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) alátámasztó számla tartalmi hitelességét követelményként írják elő, nem írják azonban felül az okirat bizonyító erejére vonatkozó általános rendelkezéseket. Így annak a számviteli elvárásnak, hogy a számlában foglaltak összhangban legyenek a gazdasági esemény megtörténtével, a felperes gazdálkodásáról megfogalmazott kritika mikénti megítélése szempontjából nincs jelentősége.
- [50] Miután az elsőfokú bíróság megalapozottan következtetett arra, hogy az alperesi kijelentések valós ténybeli alapon álló, okszerűtlennek nem tekinthető következtetések, a Ptk. 2:45.§-a szerinti jóhírnévhez való jog sérelmét nem eredményezik, attól függetlenül sem, hogy az alperes közleményében foglaltak a közvagyonra érintő bűncselekmény gyanúját vethetik fel, és abban az alperes maga is utal arra, hogy feljelentést fog tenni (amire az alperesnek joga volt). A felperes fellebbezésében foglalt eseti döntések alapján sem lehetett arra a következtetésre jutni, hogy a közvitában a felperes túrési kötelezettsége nem áll fenn, különösen, mivel az egyébként a politikai vitát érintő sajtó-helyreigazítási ügyben hozott, BDT2021.4283. számon közzétett eseti döntést a Kúria Pfv.20.813/2020/5. számú határozatával hatályon kívül helyezte.
- [51] Jogalap hiányában az elsőfokú bíróságnak nem kellett azt vizsgálnia, hogy a kijelentések mennyire sértőek, illetve, hogy jogsértés megállapíthatósága esetén milyen objektív és felróhatóságtól függő szankciókat alapozhatnának meg. Az elsőfokú bíróság anyagi jogi jogszabályt nem sértett, és miután a másodfokú bíróság jogalapi álláspontja megegyezett az elsőfokú bíróságéval, a másodfokú bíróságnak sem kellett a jogsértés hiányában tárgyalanná vált keresetrészek tekintetében külön vizsgálnia.
- [52] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a tényállás teljes felderítése érdekében nem volt szükség az alperes által kezdeményezett büntető eljárás eredményének tisztázására. Ha ugyanis az eljárás büntetőjogi felelősségrevonás nélkül ért is véget, abból nem következik, hogy a kijelentések valóban minden ténybeli alapot nélkülöző okszerűtlen következtetések, vagy valótlan állítások lettek volna, ilyen módon a jóhírnévét sértő jellegük felmerülhetne. Nem megalapozott a felperesnek az a következtetése, hogy a büntető eljárás eredménytelensége rá nézve kedvezőbb ítéletet alapozhatna meg. A fellebbezésben foglaltakkal ellentétben az elsőfokú bíróság sem a Pp. 276.§-át, sem a 279.(1) bekezdését nem sértette meg.
- [53] A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

- [54] Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére. Ez az alperesi jogi képviselő részére járó ügyvédi munkadíjat tartalmazza, melyet a költségfelszámításra figyelemmel a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 23.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdése alapján állapított meg, figyelembe véve az alperes jogi képviselőjének ÁFA-körbe tartozását.
- [55] A felperesi önkormányzat teljes személyes illetékmentességére figyelemmel a feljegyzett eljárási illeték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 4.§ (1) bekezdése, valamint 5.§ (1) bekezdés b) pontja és a Pp. 102.§ (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

Pécs, 2022. január 27.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, Dr. Kovács János s.k. bíró